

Versie 2022

Didactisch beleidsplan

Stichting Kinderopvang Oud Gastel

Inhoud

<u>INLEIDING</u>	1
<u>VE</u>	3
VE (VOORSCHOOLSE EDUCATIE)	3
VE METHODE	3
OUDERBETROKKENHEID	3
WERKWIJZE OGW (OPBRENGST GERICHT WERKEN)	4
KINDVOLGSYSTEEM	6
DOORGAANDE LIJN	7
DOELGROEPKINDEREN	8
THEMA'S EN ACTIVITEITEN	9
EXTRA ACTIVITEITEN	11
<u>ONTWIKKELINGEN</u>	12
SOCIAAL/EMOTIONELE ONTWIKKELING	12
MOTORISCHE ONTWIKKELING	13
COGNITIEVE ONTWIKKELING	14
TAAL ONTWIKKELING	15
ONTWIKKELING ZELFSTANDIGHEID	16
ONTWIKKELING SPEL/CREATIVITEIT	17
<u>LITERATUURLIJST</u>	18

Inleiding

Wie zijn wij?

In deze inleiding willen wij onze visie op kinderopvang uiteenzetten en de uitgangspunten toelichten die we in ons werk hanteren.

Ouder(s)/verzorger(s) zijn de eerst verantwoordelijke voor de opvoeding van het kind. Stichting Kinderopvang Oud Gastel biedt een aanvulling op deze opvoeding. In de verzorging en opvoeding van het kind willen wij aansluiten bij zijn of haar individuele behoefte en aard. Wij proberen zoveel mogelijk de thuissituatie te benaderen waarin de kinderen zich veilig en op hun gemak voelen. Wij begeleiden het kind in zijn of haar ontwikkeling. Binnen onze Stichting werken gediplomeerde en deskundige mensen in een speciaal voor kinderen ingerichte omgeving.

Stichting Kinderopvang Oud Gastel betekent uitbreiding van de wereld van het kind; de kinderen ontmoeten andere kinderen, andere volwassenen, ander speelmateriaal en ook andere regels dan thuis. Daarnaast bieden wij een verantwoorde begeleiding in een warme en geborgen sfeer waarin ruimte is voor ontplooiingsmogelijkheden voor ieder kind op zijn of haar eigen wijze, uitgaande van de belevingswereld van het kind.

Op het moment dat u uw kind aan onze zorg toevertrouwt, zijn wij verantwoordelijk voor zijn of haar welzijn en gedeeltelijk ook voor zijn of haar opvoeding. Een belangrijke taak die wij graag in nauw overleg met u op ons nemen, zodat u goed geïnformeerd blijft over het wel en wee van uw kind. Hieruit vloeit voort dat u zitting kunt nemen in de oudercommissie, u uitgenodigd zult worden voor bijvoorbeeld ontwikkelingsgesprekjes en informatie ontvangt. Kortom, samen met u bezorgen wij u en uw kind graag een goede tijd bij Stichting Kinderopvang Oud Gastel.

Dit didactisch beleidsplan is tot stand gekomen in samenwerking met het management, pedagogisch medewerkers, oudercommissie en het bestuur. Het didactisch beleid is bij uitstek een onderwerp waarbij de betrokkenheid van ouders van essentieel belang is. Een didactisch beleid is iets dat voortdurend kan veranderen door gewijzigde (wetenschappelijke) inzichten, door de voortschrijdende tijd of door ervaringen. Dit beleidsplan zal dan ook met

regelmaat, zowel in verschillende teams, in de oudercommissie als het bestuur, opnieuw besproken en zo nodig bijgesteld worden.*

**Wet kinderopvang, artikel 1.60. eerste en vierde lid stelt het volgende:
'De houder van een kindercentrum (of gastouderbureau) voert ten minste eenmaal per 12 maanden overleg met de oudercommissie over de invulling van het nog te voeren pedagogisch beleid.'*

Didactiek vertaalt zich in de praktijk naar hoe invulling moet worden gegeven aan een activiteit en/of les, zodat kinderen op de meest efficiënte wijze iets leren.

Hoewel het bij didactiek en pedagogiek om twee verschillende wetenschappen gaat, kunnen zij binnen de ontwikkeling van een kind niet los van elkaar worden gezien. Daarom is er als aanvulling op dit didactisch beleidsplan tevens een pedagogisch beleidsplan. Deze twee documenten zijn nauw verweven met elkaar.

VE

VE (Voorschoolse Educatie)

Stichting Kinderopvang Oud Gastel is een VE gecertificeerd opvangorganisatie. Het doel van VE is de taal- en ontwikkelingsachterstand bij de doelgroep te voorkomen dan wel zo snel mogelijk aan te pakken.

VE Methode

Binnen Stichting Kinderopvang Oud Gastel werken wij met het VE programma Uk & Puk.

Uk & Puk is een uniek totaalprogramma voor kindercentra, met kinderen van 0 tot 4 jaar. Door actief bezig te zijn en lekker te spelen, ontwikkelen baby's, dreumesen en peuters zich breder en sneller. Uk & Puk is niet moeilijk, maar wel doordacht. De activiteiten stimuleren de spraak- en taalvaardigheid, sociaal-emotionele vaardigheden, motorische en zintuiglijke vaardigheden en geven de eerste rekenprikkels.

Bij Uk & Puk draait het niet om lesjes geven en leren, maar om vrolijk spelen en ontdekken. Precies wat ukken het liefste doen! Door het spel op de juiste manier aan te moedigen, doen baby's, dreumesen en peuters nieuwe vaardigheden op en maken ze op natuurlijke wijze een brede ontwikkeling door. Speel, ontdek, groei!

Ouderbetrokkenheid

Stichting Kinderopvang Oud Gastel stimuleert ouders om actief aan de slag te gaan met de thema's van Uk & Puk. Zo wordt voor aanvang van een nieuw thema een ouderbrief naar de ouders gemaild. Dit helpt ouders om ook thuis een optimale omgeving te creëren voor de ontwikkeling van hun kind.

In 2021 waren we voornemens om de ouderbetrokkenheid te vergroten, we willen hierin een verdere groei doormaken. Naast de standaard themabrieven, willen we bij aanvang van elk thema een ouderinloop organiseren. Door de COVID-19 maatregelen waar we mee te maken hebben gehad, is dit er niet van gekomen. In

2022/2023 blijft dit op de planning staan en wanneer de COVID -19 maatregelen van kracht blijven, zullen we kijken naar alternatieve mogelijkheden.

We zien graag dat er extra ontwikkelingsgesprekken worden gehouden met ouders waarvan het kind een VE indicatie heeft. Dit buitenom de standaard ontwikkelingsgesprekken die plaatsvinden met 1,5, 3 en 4 jaar. Dit zal elk kwartaal na start van de VE indicatie plaatsvinden.

Om de ouderbetrokkenheid verder te vergroten willen we vrijwillige themabijeenkomsten organiseren voor ouders, waarbij een onderwerp behandeld/besproken wordt dat aansluit op actuele onderwerpen met betrekking tot ontwikkeling en opvoeding.

Werkwijze OGW (Opbrengst Gericht Werken)

OGW is een manier waarop wij met kinderen omgaan. Het stelt de interesses, behoeften en ontwikkeling van kinderen centraal. Wij creëren volop kansen voor kinderen en bieden hen uitdaging. Dit gebeurt continu de hele dag door. Kinderen kunnen zich optimaal ontwikkelen als ze zich emotioneel vrij en vertrouwd voelen, nieuwsgierig zijn en zelfvertrouwen hebben. De pedagogisch medewerker spelen hierbij een belangrijke rol. Zij zorgen ervoor dat kinderen zich thuis voelen op de groepen. Door met persoonlijke aandacht en respect naar kinderen te kijken en in te spelen op hun interesses en behoeften.

Een kind ontwikkelt zich van nature op zijn of haar eigen manier. Ieder kind heeft veel mogelijkheden in zich om van alles te kunnen leren. Door te spelen kunnen kinderen zelf ervaren en zelf ontdekken. Voor kinderen is het dé manier om te groeien. Wij spelen met hen mee en bieden hen uitdagende opvang op onze locaties.

We willen dat zowel binnen als buiten alle ontwikkelingsgebieden aan bod komen. Dat kinderen bijvoorbeeld in de natuur bezig zijn, lichamelijk hun energie kwijt kunnen, muziek maken en liedjes zingen, voorgelezen worden, kunnen kleien, tekenen en proefjes uitproberen, maar ook dat ze alléén kunnen spelen of samen met anderen. Wachten op je beurt bij een spelletje, spelregels leren, heerlijk onderuit zitten bij een poppenkast of zelf actief aan de slag door een taartje te bakken. Door deze variatie aan ervaringen ontwikkelen kinderen hun persoonlijke competenties.

Zeven uitgangspunten van ontwikkelingsgericht werken

1. werken vanuit wat kinderen al kunnen.
2. een kind ontwikkelt zichzelf in relatie tot de omgeving.
3. ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo.
4. activiteiten, die kinderen aanspreken en uitdagen, stimuleren de ontwikkeling van een kind.
5. de ontwikkeling vindt plaats binnen een sociaal-culturele context; kinderen leren rekening houden met elkaar en respect te hebben voor elkaar.
6. de pedagogisch medewerker speelt adequaat in op de behoeften en mogelijkheden van ieder kind.
7. sociale contacten en met elkaar communiceren zijn onmisbaar bij de ontwikkeling.

VE en samenwerking basisscholen

Met de 2 basisscholen in Oud Gastel en de basisschool te Stampersgat zijn er afspraken gemaakt over de Voorschoolse educatie. Er is een warme overdracht twee maal per jaar met de leerkrachten van de onderbouw.

Tijdens de VE overlegvormen worden samen met de basisscholen de komende thema's doorgesproken. Wanneer dit mogelijk is worden er thema's op elkaar afgestemd en zo wordt er bijvoorbeeld aangesloten bij een eind activiteit. Afspraken zijn er als het gaat om de begeleiding van zorgkinderen. Ook wordt er geprobeerd protocollen op elkaar af te stemmen.

De KVS Konnect observatie wordt na toestemming van de ouders digitaal door gestuurd naar de basisschool.

Pedagogisch/ VE Coaches

Stichting Kinderopvang Oud Gastel beschikt over twee pedagogisch coaches/beleidsmedewerkers. Zij vervullen een combi-functie, waar zowel het coachen van pedagogisch medewerkers op de werkvloer als beleidsontwikkeling centraal staat. Het pedagogische deel zal worden ingevuld door Diana Lips en het VE deel door Catharina den Ouden. Diana zal hierin voornamelijk het pedagogische deel invullen en Catharina het VE deel. Een uitgebreide uitleg over de invulling van deze functies, het aantal uren en een jaarlijks plan van aanpak zijn te vinden in het coaching- en beleidsplan en VE beleid. .

Kindvolgsysteem

We leggen van elk kind eerst de beginsituatie vast. We maken hierbij gebruik van een kind volgsysteem, namelijk; KVS Konnect (ontwikkelingslijnen van ParnasSys). Hierin volgen wij regelmatig en systematisch de ontwikkeling van een kind op de vier VE domeinen.

Sociaal-emotionele ontwikkeling: Aandachtspunten binnen dit domein zijn bijvoorbeeld: hechtingsrelaties, autonomie, de omgang met volwassenen, andere kinderen en jezelf.

Taal: Aandachtspunten binnen dit domein zijn bijvoorbeeld : experimenteren met klanken en letters, verhalen vertellen en woordenschatontwikkeling.

Rekenen: Aandachtsgebieden binnen dit domein zijn bijvoorbeeld: omgaan met hoeveelheden, aantallen, tijd, meten en ruimtelijke oriëntatie.

Motorische ontwikkeling: Hier gaat het om spel en beweging, met het oog op de lichamelijke ontwikkeling, maar ook in relatie tot de andere 3 domeinen

- Op vaste momenten in de kinderopvangperiode van het kind wordt de ontwikkeling vastgelegd (9 mndn, 1,5 jr., 2 jr 2 mndn, 3 jr, 3,5 jr. en 4 jr). Bij de peuteropvang: (Startmoment 3 jr. en 4 jr.). Deze gegevens leggen we vast in het KVS Konnect en geven zicht op de ontwikkeling.
- Observaties worden met 1,5j jr., 2,2 jr., 3 jr., en 4 jr. met ouders besproken. Wanneer er vanuit ouders of medewerkers behoefte is aan een gesprek tussentijds kunnen beide partijen hierom vragen.
- De begeleiding is planmatig voor de hele groep, de kleine groep en het individuele kind.
- Aan de hand van de informatie uit de observaties bepalen de pedagogisch medewerkers welke kinderen extra zorg nodig hebben en wat die zorg inhoudt. Extra zorg is planmatig; doelen, begeleidingsactiviteiten en evaluatie hiervan worden vastgelegd in een plan van aanpak. Ouders worden betrokken bij het bestrijden van de achterstand.
- Het effect van extra begeleiding en zorg wordt geëvalueerd, gebruikmakend van het observatie instrument, KVS Konnect. Hierbij wordt duidelijk of de doelen zijn bereikt, waarom wel en waarom niet. Uit deze conclusie wordt de aanpak voor de komende periode gebaseerd.

- Indien nodig ondersteunt/adviseert de leidinggevende/pedagogisch coach en/of VE coach de pedagogisch medewerker bij het opstellen/uitvoeren van een plan van aanpak.
- Tot slot verwijzen we ouders door naar deskundige instanties, wanneer wij binnen de stichting de expertise niet hebben. In het geval van externe zorg begeleiding sluiten medewerkers zoveel mogelijk aan bij de zorg die extern geboden wordt. Indien mogelijk zijn er contacten met de externe zorgverlener.*

*(Sinds 1 juli 2015 nieuw: artikel 7 lid 1 sub i Regeling Kwaliteit Kinderopvang;) De wijze waarop beroepskrachten in de dagopvang bijzonderheden van kinderen of andere problemen signaleren en ouders doorverwijzen naar passende instanties die hierbij verdere ondersteuning kunnen aanbieden.

Doorgaande lijn

UK & Puk vormt samen met andere Zwijsen programma's één doorgaande lijn tot en met groep 8. De uitgave sluit naadloos aan op de methoden Schatkist (groep 1 en 2), Veilig leren lezen (groep 3) en Pennenstreken (groep 1 tot en met 8). Het krachtige samenspel tussen de verschillende methoden maakt de overgang van kindercentra naar de basisschool een stuk minder spannend.

Kinderen met de leeftijd van 0 tot 4 jaar worden door middel van KVS Konnect (een kind volgsysteem) geobserveerd. Nadat de kinderen zijn geobserveerd door de mentor van het kind vindt er een kind bespreking plaats tussen de pedagogisch medewerkers van de betreffende groep.

Kinderen van de BSO worden niet standaard geobserveerd, daar de ontwikkeling voornamelijk door het basisonderwijs wordt gevolgd. Wanneer er opvallend heden zijn of wanneer ouders vragen hebben omtrent de ontwikkeling van het kind op de BSO wordt het kind geobserveerd. De ontwikkeling van BSO kinderen wordt dan voornamelijk gevolgd op sociaal emotioneel gebied.

Twee keer per jaar wordt er tijdens een overleg met de basisscholen de kinderen, die de aankomende periode de basisschool leeftijd gaan bereiken, uitgebreid besproken. Dit bevordert de doorgaande lijn van kinderopvang naar basisschool.

Er wordt gelet op de sociale-emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, taal en reken ontwikkeling en de motoriek.

Via een afspraak of ontwikkelingsgesprekjes worden ouders ingelicht over de ontwikkeling van hun kind. Opvallende punten en of het kind zich prettig voelt op de kinderopvang wordt besproken.

Wanneer een kind op de kinderopvang over gaat van de ene groep naar de andere groep vindt er, met toestemming van de ouder(s)/verzorger(s) een overdrachtsgesprek plaats tussen de pedagogisch medewerkers van de twee groepen en de ouder(s). Overdracht van de observatieformulieren gaat altijd via ouder(s), dit in verband met AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). In aansluiting bij de "Wet Passend Onderwijs" zijn ook bij Stichting Kinderopvang Oud Gastel kinderen die zich anders ontwikkelen of kinderen met een handicap welkom op onze kinderopvang. Hierbij stellen wij wel de voorwaarde dat de zorg voor het kind te combineren is met de groepsopvang, het mag niet ten kosten gaan van de andere kinderen. Daarnaast moet het voor het kind in kwestie ook goed zijn om in een 'gewoon' kinderdag- of peuteropvang te verblijven. Een beleid hebben wij hierover uitgeschreven in ons protocol Zorgkinderen en in ons Pedagogisch beleidsplan, aannamebeleid.

Doelgroepkinderen

De gemeente Halderberge stelt zich in het lokaal onderwijsachterstandenplan ten doel:

" Het uiteindelijk bereiken van zo veel mogelijk kinderen van 2,5 tot 4 jaar in een achterstandssituatie en hen optimale ontwikkelingskansen bieden door het aanbieden van effectieve en vroegtijdige programma's."

In de vijf kernen van de gemeente Halderberge is zowel de peuteropvang als de kinderopvang goed geregeld. Er zijn voldoende kindplaatsen, er is een indicatiesysteem (GGD) voor deelname aan een programma van VE, de pedagogisch medewerkers zijn goed gekwalificeerd. Zij zijn geschoold in het programma Uk & Puk en worden verplicht taalniveau 3F te hebben behaald.

Stichting Kinderopvang Oud Gastel ontvangt VE subsidie om kinderen op een verantwoorde wijze te helpen bij hun ontwikkeling.

Er zijn gemeentelijke afspraken vastgelegd in de toeleiding en indicering van kinderen. De zogenaamde doelgroepkinderen. Deze lopen via het consultatiebureau. De jeugdarts en verpleegkundigen werken nauw samen met de pedagogisch medewerkers/leidinggevenden van Stichting Kinderopvang Oud Gastel, om ontwikkelingsachterstanden vroegtijdig te signaleren en weg te nemen.

Definitie doelgroepkind;

1. Kinderen die vallen onder de - evenals in de vroegschoolse periode geldende- gewichtenregeling.
2. Kinderen die op grond van additionele criteria kunnen worden aangemerkt als doelgroepkind:
  - a. Als er sprake is van achterblijven in de ontwikkeling van taal vanwege sociaal-medische, sociaal-economische, sociaal-culturele, sociaal-emotionele problemen of
  - b. Als er sprake is van een taalachterstand omdat de Nederlandse taal niet de moedertaal van het kind is en/of de ouders deze taal onvoldoende beheersen om buiten school de taalverwerving van het kind in het Nederlands te versterken.

Stichting Kinderopvang Oud Gastel stelt zich ten doel om kinderen, wel of geen achterstand, in de leeftijd van 0 tot 4 jaar mee te laten liften met de VE programma's.

Het VE aanbod vastgesteld op basis van 960 uur gedurende 1,5 jaar. Bij de peuteropvang wordt dit ingevuld op basis van 40 weken en komt dit neer op een afname van 16 uur per week. Binnen de kinderopvang wordt dit berekend op basis van 52 weken opvang.

Thema's en activiteiten

Binnen Stichting Kinderopvang Oud Gastel wordt er gewerkt aan de thema's van UK & Puk. Deze 11 thema's zullen gedurende een verloop van 2,5 jaar behandeld worden. Daarnaast wordt er natuurlijk ook aandacht besteedt aan jaarlijks terugkerende thema's zoals: Pasen, Herfst en Sinterklaas etc. maar er wordt ook ingespeeld op actualiteit.

Bij de thema's van Uk & Puk worden activiteiten aangeboden waarbij wordt gewerkt aan doelen op de 4 VE domeinen: Sociaal- emotionele ontwikkeling, taal, rekenen en motoriek.

De doelen die worden gesteld, geven aan hoe ver een kind aan het einde van de voorschoolse periode ongeveer zou moeten staan in zijn/haar ontwikkeling om vlot mee te kunnen met het onderwijs. U begrijpt dat de doelen voor de babyleeftijd, anders zullen zijn dan de doelen voor kinderen met de leeftijd v.a. 2 jaar. Bij ieder thema worden de groepsruimtes in gericht in verschillende hoeken waarin de kinderen materiaal krijgen aangeboden passend bij de leeftijd van die groep. Zo is er een themahoek/tafel met materiaal omtrent het thema waar kinderen kunnen ontdekken. Er zijn hoeken waar kinderen kunnen bouwen, rollenspel, een boek kunnen lezen, puzzelen. Zo krijgen kinderen de kans om te spelen, te rusten en te ontwikkelen.

Themaplanning

Gedurende het jaar komen er verschillende thema's aan bod. Deze zijn verwerkt in de jaarplanning. Iedere groep maakt op zijn groep toegespitst een themaplanning. Hierin is te vinden aan welke activiteiten wordt gewerkt en met welk doel. De kinderen van de desbetreffende groep zijn onderverdeeld zodat zij op hun eigen niveau activiteiten krijgen aangeboden. De evaluatie van de activiteiten en hoe de kinderen aan de activiteit hebben deelgenomen wordt ook in dit overzicht genoteerd.

Aan het einde van een thema worden deze bevindingen verwerkt in KVS Konnect.

Plan van aanpak

Mocht een kind een VVE indicatie hebben of achterblijven op een bepaald ontwikkelingsgebied wordt er voorafgaand een plan van aanpak ingevuld wat speciaal gericht is op de doelen die met dit kind van belang zijn. Daar wordt gedurende het thema dan weer extra aandacht aan gegeven. Na afloop van dit thema wordt dit geëvalueerd met de collega's op de groep. Ook met de ouders worden de bijzonderheden besproken. In de kinderopvang houden we, naast de intake, een gesprek met ouders met 1,5 jaar, 2,2 jaar, 3 jaar en een afsluitend gesprek met 4 jaar oud. Tijdens dit gesprek wordt de ontwikkeling van het kind op passende wijze met ouders besproken.

Bij de peuteropvang (Hummeltje/Pinkeltje) houden we, naast het intakegesprek, een gesprek met ouders met 3 jaar en een afsluitend gesprek met 4 jaar oud.

Voor kinderen met een VE-indicatie wordt er, naast bovenstaande momenten,

eenmaal per kwartaal een tussentijds gesprek gehouden om de ouderbetrokkenheid te vergroten. Hierbij is er aandacht voor de voortgang van het kind door de (extra) aangeboden activiteiten en kortere lijntjes hoe de ontwikkeling hier en thuis verloopt.

Extra activiteiten

Door het jaar heen worden er nog extra activiteiten georganiseerd. Soms voor alle kinderen, soms voor een bepaalde leeftijdsgroep, en soms voor kinderen samen met hun ouders of grootouders. Dit zijn o.a. een Sinterklaasfeest, kerstviering, Carnaval, zomerfeest, juffenverjaardagen en familieweek. Hiervoor worden iedere keer aparte uitnodigingen verstuurd.

Ontwikkelingen

In de eerste vier jaar van het leven ontwikkelt een kind zich op stormachtige wijze van een hulpeloze baby tot een peuter en later tot een schoolkind. Die ontwikkeling verloopt volgens bepaalde wetten van de natuur. Wij gaan uit van het gegeven dat ieder kind uniek is. Omdat ieder kind weer anders is, kunnen de tijdstippen en de volgorde waarin de ontwikkelingsstappen zich afspelen sterk verschillen. Ieder kind heeft een groot aantal mogelijkheden in zich. De omgeving en de mensen waarmee het kind te maken krijgt spelen een belangrijke rol bij deze ontwikkeling. Deze mensen zijn het voorbeeld voor het kind. Mede hierdoor leert het kind in het eerste jaar omrollen, voorwerpen pakken, kruipen, zitten en staan. Maar het kind heeft ook kansen en uitdagingen nodig waardoor het steeds vaardiger kan worden in het bewegen, in het rennen, klimmen, fietsen, gooien en vangen.

De ontwikkelingen van kinderen is onderverdeeld in verschillende deelgebieden.

Sociaal/emotionele ontwikkeling

Deel uit maken van een groep vinden mensen, dus ook jonge kinderen, fijn. Dit geeft houvast; biedt verbondenheid met de groep en de mogelijkheden om zich te ontwikkelen in de sociale omgang met anderen.

Kinderen groeien ook niet in hun eentje op. Ze hebben te maken met een vader, moeder, opa, oma, broertje, zusje, neefje, nichtje én met kinderen op de kinderopvang. Ook boeken en media zijn van invloed op een opgroeiend kind.

Kinderen komen door deze contacten in aanraking met andere gebruiken en andere culturen. Ze beginnen op te merken dat niet alles is zoals thuis; ze moeten daaraan wennen en met vallen en opstaan hun eigen weg leren vinden.

Tijdens de sociaal-emotionele ontwikkeling leren de kinderen onder andere de volgende sociale vaardigheden; communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen en het ontwikkelen van sociale

verantwoordelijkheid. Door het omgaan met leeftijdsgenoten en pedagogisch medewerkers leert het kind inzicht krijgen in zijn gevoelens en leert andere reactiemogelijkheden. Tevens leert het kind al vroeg de betekenis van delen, troosten, helpen, rekening houden met anderen en omgaan met conflicten.

In de praktijk:

Het kind moet het gevoel krijgen geaccepteerd te worden. Er wordt gestreefd naar veiligheid, geborgenheid en een goede sfeer binnen iedere groep. Een kind

dat nieuw komt wordt voorgesteld aan de groep. Ook wordt het kind wegwijds gemaakt door de kinderen en de pedagogisch medewerkers zodat het vertrouwd raakt met de omgeving. De eerste paar keer dat het kind komt wordt extra in de gaten gehouden of het zich thuis voelt binnen de groep. De pedagogisch medewerkers spelen in op de gevoelens van het kind. Dit doet men door het kind aan te spreken en vragen te stellen. Het waarnemen en het serieus nemen van gevoelens van de kinderen is belangrijk. Soms is het nodig dat een pedagogisch medewerker een bepaald gedrag verbiedt, echter gevoelens van het kind moet ze accepteren.

De pedagogisch medewerker probeert de gevoelens van de kinderen, zoals blijdschap, woede, verdriet, angst en onverschilligheid te verwoorden. Zo leert het kind om te gaan met zijn eigen gevoelens, herkent gevoelens van andere kinderen en leert ook hiermee om te gaan.

Kleine kinderen uiten veel van hun gevoelens door spel. De pedagogisch medewerker speelt hierop in en stimuleert dit door bijvoorbeeld fantasie- en rollenspellen. Binnen de stichting is hiervoor materiaal aanwezig zoals o.a. poppen, een keukentje, een werkbank met gereedschap, lego/duplo en verkleedkleden.

De BSO bestaat uit vier groepen. Deze zijn op onze hoofdlocatie op de drukke dagen bewust verdeeld over vier ruimtes. Zodat de kinderen bij hun eigen leeftijdgenoten zitten en er een activiteiten aanbod op niveau aangeboden kan worden.

Motorische ontwikkeling

Bij de motorische ontwikkelingen maken we onderscheid in de grote en kleine motoriek. Bij de grote motoriek heb je het over omrollen, voorwerpen pakken, kruipen, zitten en staan. Maar het kind heeft ook kansen en uitdagingen nodig waardoor het steeds vaardiger kan worden in het bewegen, in het rennen, klimmen fietsen en gooien.

De kleine motoriek omvat kleine bewegingen die coördinatie tussen ogen en handen vereisen.

Langzamerhand leert het kind blokjes te stapelen, met bestek te eten, zelf uit een beker te drinken en bijvoorbeeld veters en knoopjes los te maken.

De manier waarop baby's een speeltje vastgrijpen verandert in het eerste jaar. Wat grotere voorwerpen proberen ze eerst met hun handpalm te pakken, vervolgens met alle vijf de vingers en daarna krijgt de duim een eigen rol toebedeeld. Het vastpakken en het manipuleren van voorwerpen zijn voorlopers van motorische vaardigheden als knippen, tekenen of met simpel gereedschap

werken. Kinderen moeten daarvoor niet alleen hun schaar, potlood of hamer op de juiste manier vastpakken, maar ook met de arm en pols richting geven aan de beweging.

Hoe rijker het aanbod van mogelijkheden, des te handiger en vaardiger het kind met zijn lijf zal kunnen omgaan.

In de praktijk:

In de praktijk wordt hier veel aandacht aan besteed. Er wordt tijd ingeruimd om te knutselen, plakken, verven, kleien, puzzelen enz. Dit wordt onder andere gedaan om de fijne motoriek te verbeteren en verder te ontwikkelen.

Dansen, gymmen, Yoga en buitenspelen is goed voor de ontwikkeling van de grote motoriek. De kinderen krijgen ook de tijd om dingen zelf te ontdekken tijdens het vrij spel, zoals het gooien met de bal en het glijden van de glijbaan. Steeds zijn wij op zoek naar nieuwe mogelijkheden om het kind te prikkelen in zijn bewegingen. Door te kijken hoe ver een kind motorisch is en daarop aan te sluiten met de juiste materialen en activiteiten. Het dagprogramma is hierop afgestemd

Cognitieve ontwikkeling

Gedurende de tijd die kinderen doorbrengen in de kinderopvang, proberen wij een positieve bijdrage te leveren aan de cognitieve ontwikkeling. Kinderen ontwikkelen zich, spelenderwijs, en aan de hand van de ervaringen die zij gedurende de dag opdoen. De eerste stappen die een kind zet op weg naar het denken zijn die van het waarnemen en het herkennen. De rammelaar en het bordje eten dat het kind voor de vierde of vijfde keer waarneemt worden langzaam herkend wat een eerste vorm van herinneren is.

Bij de peuter en kleuter vind je al hogere ontwikkelingsstadia van het denken. Een peuter gaat zelf op onderzoek uit en doet ontdekkingen.

In de praktijk:

In de babygroep is alles op het waarnemen en het herkennen afgestemd.

Dezelfde spulletjes worden iedere keer weer aangeboden. Het kind krijgt de vrijheid te ontdekken. De peuters krijgen veel gelegenheid tot vrij spel, zodat zij zelf de ruimte kunnen ontdekken. Zij pakken het speelgoed vast en zien en voelen wat ze ermee kunnen. Ook worden er puzzels en boekjes aangeboden. Na het voorlezen van de boekjes wordt er terug gegaan naar het verhaal. Van de kinderen wordt verlangd dat zij zich herinneren waar het verhaal precies over ging. Bij de dreumes- en peutergroep zijn er hoeken gecreëerd waarin onder

andere herkenbare situaties nagespeeld kunnen worden, bijv. koken in het keukentje, de baby op bed leggen in de poppenhoek enzovoorts. Ook is er ruimte om zich terug te kunnen trekken in bijvoorbeeld de leeshoek. Alle hoeken nodigen uit tot onderzoeken en ontdekken.

Kinderen leren van elkaar door naar elkaar te kijken. Alle groepen hebben een hoek, tafel of plank gecreëerd die verbonden is aan allerlei thema's. Zo krijgen kinderen te maken met alledaagse dingen zoals jaargetijden, taal, muziek etc.

Taal ontwikkeling

Naast de waarnemingen via zintuigen is de taal een belangrijke pijler waarop het denken zich ontwikkelt. Praten met elkaar is de meest voor de hand liggende vorm van communiceren en juist door het benoemen van dingen om hem heen komt de ontwikkeling van het denken van het kind op gang.

De pedagogisch medewerkers praten algemeen beschaafd Nederlands (ABN) en op een normale manier tegen de kinderen. Natuurlijk gaat de stem automatisch de hoogte in wanneer je het tegen een kleintje praat, maar we gebruiken hierbij geen babytaal of verkleinwoorden. We gebruiken korte zinnen en noemen eerst de naam van het kind, zodat duidelijk is tegen wie je praat. Een goed voorbeeld zijn in het spreken is belangrijk. Het kind pakt het voorbeeld makkelijk op als je bij de dingen die je doet hardop praat en verwoordt wat het ziet en beleeft. Door dit vaak, goed en met plezier te doen, help je het kind om een woord dat het wil leren goed uit te spreken. Tegen het kind praten in verbasterde, kinderlijke zinnetjes werkt vaak averechts.

Een kind komt makkelijk tot praten in een omgeving waarin een kind zich veilig voelt.

Verder zal een kind zich beter kunnen uiten en in gesprek komen met anderen als het ervaren heeft dat er echt naar hem geluisterd wordt, ook als het over zijn woorden struikelt en er niet goed uitkomt.

In de praktijk:

De hele dag door zijn we met taalontwikkeling bezig met de kinderen. De kinderen worden zoveel mogelijk geholpen in de ontwikkeling van hun taal. Er wordt door de pedagogisch medewerkers geobserveerd door middel van het kind volgsysteem Konnect. Een achterstand of voorsprong wordt op deze manier tijdig geconstateerd. Er worden regelmatig boekjes voorgelezen en gezongen.

We letten er op om ten opzichte van de kinderen zoveel mogelijk te benoemen wat we gaan doen of wat er gaat gebeuren, bij de grotere kinderen, maar zeker ook bij de baby's en dreumesen. 'Ik til je op en dan ga ik jou een flesje geven' en 'Zo, nu gaan we jouw sokken aan doen en dan nu je broek...!'.
Bij de BSO leren de kinderen normen en waarden rond het communiceren. Luister naar elkaar, wacht op je beurt, geef netjes antwoord etc.

Ontwikkeling zelfstandigheid

Bijna alles waarvoor een baby hulp nodig heeft, leert hij uiteindelijk zelf te doen. Moet een jonge baby nog overal heen vervoerd worden, leert hij later zichzelf voort te bewegen. Is zijn kennis van de omgeving eerst minimaal, leert hij later begrippen, regels en feiten die hem greep op de wereld geven. Kan hij in het begin alleen maar huilen om zijn wensen kenbaar te maken, leert hij later spreken. Is zijn omgang met volwassenen, broertjes en zusjes eerst beperkt, breidt het zich later uit tot een samenspel en gezamenlijk ondernemen, waarbij in het begin ieders inbreng aan bod komt. Maar tijdens die groei naar zelfstandigheid hebben kinderen begeleiding nodig van volwassenen. De drang om het zelf te kunnen, om de eigen vermogens te gebruiken, te onderzoeken hoe de omgeving er uitziet en wat er te beleven valt, is ieder gezond kind eigen.

In de praktijk:

De pedagogisch medewerker stimuleert het kind door grenzen te ontdekken en te verleggen van wat het kind kan, wil of durft. Dit betekent vooral veel kijken en luisteren naar kinderen, zodat duidelijk is wat zij al aankunnen en wat nog niet. De pedagogisch medewerker maakt het kind bewust van de eigen capaciteiten en kwaliteiten van het kind, speelt in op grapjes, humor en "gek doen". Ingaan op initiatieven van het kind, belonen, prijzen en complimenteren zijn positieve manieren van bevestigen van het kind. Vaardigheden van de kinderen worden op deze manier gestimuleerd. Peuters moeten bijvoorbeeld zelf proberen hun jas uit te trekken en op te hangen en de kleuters moeten zelf hun schoenen proberen te strikken. Als het niet lukt, helpt de pedagogisch medewerker hierbij. Dreumesen en peuters worden gestimuleerd om zelf hun speelgoed op te ruimen.

De pedagogisch medewerkers springen hierop in door duidelijk aan te geven wat er opgeruimd moet worden en waar het speelgoed dan naartoe moet. Bij de BSO is ook de regel eerst zelf proberen, daarvan kun je leren.

Daarin wordt naarmate kinderen ouder worden meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de kinderen zelf gevraagd.

Ontwikkeling spel/creativiteit

Het spelen van kinderen is universeel en volgt overal dezelfde ontwikkeling. Globaal gezien ontwikkelt het zich van alleen spelen naar samenspelen en van eenvoudig naar complex. Het ene soort spel gaat logischerwijs vooraf aan het volgende: je kunt materiaal pas vormen of ermee bouwen nadat je het met je zintuigen gevoeld en betast, gekneed of in de mond gehouden hebt. Pas als je ervaren hebt dat scherp, bol, plat, soepel, koud, harig, vloeibaar, hard enzovoort verschillende eigenschappen zijn kun je mogelijkheden en beperkingen gaan hanteren.

In de praktijk:

Door de aangeboden activiteiten, open houding van pedagogisch medewerkers naar kinderen worden kinderen gestimuleerd om zich creatief te ontwikkelen. Door de ruimte zo uitdagend mogelijk in te richten, worden de zintuigen geprikkeld.

Het dagprogramma bij de verschillende groepen is afgestemd op het spel van het kind. Het kind krijgt de ruimte om vrij te spelen met het speelgoed dat door de Stichting is aangeschaft. Deze zijn zoveel mogelijk op de belevingswereld van het kind afgestemd. Het overgrote gedeelte van het speelgoed staat bij de groepen voor het grijpen; kinderen kunnen om zich heen kijken en kiezen wat op dat moment hun interesse heeft. Soms wordt speelgoed een tijdje weggeborgen zodat het na een paar maanden weer 'nieuw' is. We kiezen bij de Stichting bewust voor duurzaam speelgoed, dat ruimte biedt aan de fantasie van kinderen. Daarnaast bieden we de kinderen niet alleen speelgoed aan, maar ook kosteloos materiaal. Een grote kartonnen doos wordt een auto, een paar dozen bij elkaar een gek gebouwd huis en in oude tijdschriften kan heerlijk geknipt en gescheurd worden en een rij stoelen, wordt een trein.

Literatuurlijst

- Kok. J.F.W, *Opvoeden als beroep: een inleiding voor groepsopvoeders en leraren*, H. Nelissen, Baarn 2013
- Bom. P en Huber. M, *Groeiwijzer*, Christoffor, Zeist 2015
- Schiet. M, *De peuterpuberteit*, Van Holkema en Warendorf, Houten 2014
- Hol. A en Rusch A, *Kinderopvang als beroep*, Academische Uitgeverij Amersfoort bv, Amersfoort 2000
- Singer. E en Kleerekoper L, *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*, Amsterdam 2010
- Tijdschrift *Kinderopvang*, juni 2015
- CAO Kinderopvang
- Internet, www.kinderopvang.nl
- Internet, www.rijksoverheid.nl
- Internet, www.BOINK.nl/info